

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент

 Лариса БОЛТЯНСЬКА

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальна відповідальність»

для здобувачів рівня вищої освіти «Магістр»

зі спеціальності 051 «Економіка»

за ОПП «Економіка»

(на основі ОС «Бакалавр»)

Факультет економіки та бізнесу

2023– 2024 н.р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка» (на основі ОС «Бакалавр») – Запоріжжя, ТДАТУ, 2023. – 11 с.

Розробник: к.е.н., доцент Ганна ЗАВАДСЬКИХ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри економіки і бізнесу

к.е.н, доцент Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка» (на основі ОС «Бакалавр»)

Протокол № 1 від «4» вересня 2023 року

Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	За вибором здобувача	
Загальна кількість годин – 150 годин	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Тижневе навантаження: – аудиторних занять 2 год. – самостійна робота студента 8,5 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	120 год.
		Форма контролю: <u>Диференційований залік</u>	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій.

Завдання курсу – вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері корпоративної соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства.

Предмет курсу: теоретико-методологічні, організаційно-економічні та практичні аспекти формування і розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- ✓ сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності; особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- ✓ місце соціальної відповідальності в діяльності підприємства; нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- ✓ моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- ✓ критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності; особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- ✓ сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- ✓ сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики стосовно співпрацівників підприємства;
- ✓ екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- ✓ сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.

Здобувач повинен вміти:

- ✓ формувати механізм управління соціальною відповідальністю;

- ✓ формувати ефективну взаємодію роботодавців зі співробітниками на засадах соціальної відповідальності;
- ✓ формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- ✓ визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- ✓ посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- ✓ здійснювати моніторинг соціальної відповідальності;
- ✓ оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;
- ✓ розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності.

Здобувач повинен отримати навик:

- ✓ обґрунтування значення взаємодії основних економічних агентів у реалізації концепції сталого розвитку;
- ✓ розроблення оптимальної системи розвитку корпоративної соціальної відповідальності;
- ✓ оцінювання реальних досягнень соціальної відповідальності у всіх сферах господарської діяльності держави.

soft skills – уміння працювати в міждисциплінарній команді та організовувати ефективну взаємодію членів групи у робочому процесі та неформальній ситуації комунікативні навички, уміння слухати, здатність працювати в команді, критичне мислення, здатність вирішувати конфлікти, здатність брати на себе відповідальність під час прийняття рішень

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Соціальна відповідальність як базова стратегія взаємодії держави, суспільства, бізнесу та людини

Тема 1. Сутність та види соціальної відповідальності [3], [4], [5],[7], [9], [11]

Поняття відповідальності в системі суспільних взаємовідносин. Піраміда А. Керолла. Групи мотивів щодо відповідальності індивіда та суспільної спільноти. Усвідомлення відповідальності. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення та складові елементи. Позиції щодо розуміння соціальної відповідальності різними суспільними групами. Рівні соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку [2], [4], [6], [7], [10], [12]

Формування концепції стійкого розвитку. Поняття та сутність стійкого розвитку організацій. Інструментарій реалізації концепції стійкого розвитку організацій. Декларація про охорону навколишнього середовища. Система сталого розвитку. Система сталого розвитку. Правило "золотого мільярда". Основні принципи концепції сталого розвитку.

Тема 3. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності

[1], [3], [6], [8], [10], [11]

Стан соціального партнерства в Україні та основні напрями його розвитку. Правові засади та механізм соціального партнерства. Перспективи розвитку системи соціального партнерства в Україні. оціалний облік та нефінансова звітність як інструмент формування соціальної відповідальності. Держава як суб'єкт соціального партнерства. Інтереси сторін соціального партнерства. Предмет соціального партнерства. Принципи соціального партнерства. Професійні спілки. Рівні соціального партнерства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Формування ефективного розвитку соціальної відповідальності

Тема 4. Моніторинг соціальної відповідальності

[1], [3], [4],[6], [8], [11]

Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств. Модель соціалізації фінансів під впливом парадигми сталого розвитку. Аналіз корпоративної соціальної відповідальності. Міжнародний досвід державного регулювання корпоративної соціальної відповідальності. Аналіз корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

[2], [3], [4],[6], [8], [11], [12]

Формування та розвиток соціальної відповідальності. Місце та роль соціальних інвестицій в системі соціальної відповідальності в Україні. Напрями розвитку СВ. Місце та роль соціальних інвестицій в системі соціальної відповідальності в Україні. Регламентація державних настанов щодо формування та реалізації соціальної. Джерела формування інвестиційних ресурсів.

4 СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			Годин				балів
			Лк	Лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовний модуль 1. Соціальна відповідальність як базова стратегія взаємодії держави, суспільства, бізнесу та людини							
1	Лекція 1	Сутність та види соціальної відповідальності	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Сутність та види соціальної відповідальності	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 1	Робота на ОП	-	-	-	8	4
2	Лекція		-	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Сутність та види соціальної відповідальності	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 2	Робота на ОП	-	-	-	8	4
3	Лекція 2	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 3	Робота на ОП	-	-	-	8	4
4	Лекція		-	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 4	Робота на ОП	-	-	-	8	4
5	Лекція 3	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	-	-	2	-	4
	Самостійна	Робота на ОП	-	-	-	8	4

	робота 5						
6-7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 1				20	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 76 год.			6	-	10	60	50
Змістовний модуль 2. Формування ефективного розвитку соціальної відповідальності							
8	Лекція		-	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 6	Робота на ОП	-	-	-	8	4
9	Лекція 4	Моніторинг соціальної відповідальності	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Моніторинг соціальної відповідальності	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 7	Робота на ОП	-	-	-	8	4
10	Лекція		-	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Моніторинг соціальної відповідальності	-	-	2	-	4
	Самостійна робота	Робота на ОП	-	-	-	8	4
11	Лекція 5	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 9	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 9	Робота на ОП	-	-	-	8	4
12	Лекція		-	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 10	Робота на ОП	-	-	-	8	4
13-14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2				20	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 74 – год.			4	-	10	60	50
Диференційований залік							
Всього з навчальної дисципліни - 150 год.							

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Сутність і значення консолідованої відповідальності як умови збалансованого суспільного розвитку
2. Сутність і складові соціальної відповідальності людини
3. Ключові аспекти та форми соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства
4. Значення, особливості та складові соціальної відповідальності держави
5. Роль держави у створенні соціально відповідального суспільства
6. Напрями активізації індивідуальної соціальної відповідальності
7. Консолідована соціальна відповідальність соціальних партнерів
8. Класифікація громадських організацій, які працюють в Україні
9. Соціальна відповідальність інститутів громадянського суспільства
10. Перешкоди, що стоять на заваді ефективній діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні
11. Ознаки соціальної держави
12. Сутність і особливості діяльності соціальної держави
13. Етапи розвитку соціальної відповідальності
14. Система соціальної відповідальності
15. Моделі соціальної відповідальності
16. Національні особливості застосування теорії соціальної Відповідальності
17. Принципи соціального захисту
18. Інструментарій реалізації концепції стійкого розвитку організацій
19. Поняття та сутність стійкого розвитку організацій
20. Формування концепції стійкого розвитку
21. Концепція сталого розвитку людства
22. Стан соціального партнерства в Україні та основні напрями його Розвитку
23. Правові засади та механізм соціального партнерства
24. Перспективи розвитку системи соціального партнерства в Україні
25. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструмент формування соціальної відповідальності
26. Наймані працівники як суб'єкт соціального партнерства
27. Суб'єкти соціального партнерства
28. Форми соціального партнерства
29. Функції держави в системі соціального партнерства
30. Напрями формування ефективної системи соціального партнерства в Україні

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств
2. Модель соціалізації фінансів під впливом парадигми сталого розвитку

3. Аналіз корпоративної соціальної відповідальності
4. Міжнародний досвід державного регулювання корпоративної соціальної відповідальності
5. Етапи становлення соціальної відповідальності бізнесу в США та Західній Європі
6. Становлення стратегічної філантропії
7. Розвиток концепції соціальних інвестицій
8. Відмінності між державно-орієнтованими організаціями та корпоративно-орієнтованими організаціями
9. Європейська модель соціального партнерства
10. Американська модель соціального партнерства
11. Змішана модель соціального партнерства
12. Корпоративний соціальний маркетинг
13. Корпоративна філантропія
14. Волонтерська робота в інтересах суспільства
15. Соціально-етичні підходи до ведення бізнесу
16. Основні принципи корпоративної соціальної відповідальності
17. Основні напрямки сучасної фінансової політики України
18. Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств
19. Модель соціалізації фінансів під впливом парадигми сталого розвитку
20. Аналіз корпоративної соціальної відповідальності
21. Міжнародний досвід державного регулювання корпоративної соціальної відповідальності
22. Методи та процедури оцінювання ефективності програм СВ
23. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії
24. Соціальний аудит.
25. Збалансована система показників.
26. Концепція потрійного результату.
27. Організаційна централізація соціальної відповідальності бізнесу
28. Нормативні засади соціальної політики підприємств
29. Нормативна централізація соціальної відповідальності бізнесу
30. Місце та роль соціальних інвестицій в системі соціальної відповідальності в Україні.

6.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни Електронна комерція: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

7. ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Гарбар Ж.В., Мазур К.В., Мостенська Т.Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Частина 2. Корпоративна соціальна відповідальність: навч. посібник. Вінниця : ВНАУ. 2020. 228 с.
2. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
3. Кузьмін О.Є., Пирог О.В., Чернобай Л.І., Станасюк Н.С., Пасінович І.І. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ. Навчальний посібник - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 244 с.
4. Пушкар М. С. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія і практика: монографія / Пушкар М. С., Голінач Л. І. - Тернопіль : Карт-бланш, 2018. 214 с.
5. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська А.В. Соціальна відповідальність : навч. посіб. Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.

Допоміжна:

6. Завадських Г. М., Тебенко В. М. Практичні аспекти становлення соціального підприємництва в Україні. БІЗНЕС ІНФОРМ, 2020. - №11.- С. 177–185
7. Завадських Г.М. Соціальне підприємництво: досвід міст Запорізької області. Abstracts of III International Scientific and practical Conference “Interaction of society and science: problems and prospects”, London, England October 05-08. 2021. – P. 93-98.
8. Завадських Г.М. Про відмінності між соціальною відповідальністю бізнесу і соціальним підприємництвом. Socially competent management of corporations in a behavioral economy: Collection of scientific papers / resp. ed Konstantin Pavlov, Elena Pavlova, Ludmila Shostak, Tatiana Bukoros, Josef Zyatko, Chapter II, 2021. European institute of further education, Podhájska, 2021. - P. 178-179.
9. Звонар В.П. Соціальна відповідальність як соціоекономічний феномен: теорія та українські реалії: монографія. НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи. – Київ: Сочінський М. М., 2018. – 287 с.

10.Охріменко, О. О. Соціальна відповідальність: навч. посіб.– К.: НТУУ «КПІ», 2015. 180 с.

11.Сабецька Т. І. Соціальна відповідальність як філософія формування ефективної кадрової політики підприємства. Економіка та держава. 2018. N 4. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4030&i=10>.

12.Глобальна ініціатива відповідального лідерства (Global Responsible Leadership Initiative - GRLI) www.grli.org

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1.Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1009>

2.Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>